

Politieke avond Westerveld

Voorstel

Vergadering van 17 december 2019
Beleid

Onderzoek naar de toekomstbestendigheid van binnensportaccommodaties - Besluitvorming College/besluitvorming Raad

Auteur

Beknopte samenvatting

De gemeente Westerveld heeft in 2017 een opdracht verleend aan het European Tourism Futures Institute (ETFI), onderdeel van NHL Stenden te Leeuwarden, om te onderzoeken wat er nodig is voor toekomstbestendige binnensportaccommodaties. De gedachte is dat binnensportaccommodaties een duurzame bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid in de gemeente door een verbindende rol te spelen tussen de domeinen kunst, cultuur, onderwijs en welzijn. Om de accommodaties meer toekomstbestendig te maken en een verbindende rol in de gemeenschap te kunnen laten spelen is inzicht nodig in de wijze waarop de samenleving en de daarmee samenhangende behoefte aan sport en bewegen zich de komende jaren gaat ontwikkelen, hoe het huidige aanbod zich tot die ontwikkelingen verhoudt, hoe met het aanbod op die veranderingen kan worden geanticipeerd en hoe exploitatie en beheer van de accommodaties daarmee voor de komende jaren kan worden gewaarborgd. De antwoorden hierop liggen binnen de op te stellen strategische visie, de samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord. Doordat nog geen keuzes zijn gemaakt hoe de verschillende accommodaties in de toekomst te gebruiken, mist in het resultaat nog de financiële doorrekening, juridische vorm van de accommodaties en de doorvoering van Btw veranderingen.

Besluit

Besluitpunt 1

1. Kennis te nemen van het Onderzoek naar de toekomstbestendigheid van binnensportaccommodaties in de gemeente Westerveld.
2. Akkoord te gaan met het procesvoorstel over het vervolg op het onderzoeksrapport.
3. De Raad kennis te laten nemen van het onderzoeksrapport en verdere proces.

Motivering

Aanleiding en context

De gemeente Westerveld heeft een opdracht verleend aan het European Tourism Futures Institute (ETFI), onderdeel van NHL Stenden te Leeuwarden, om te onderzoeken wat er nodig is voor toekomstbestendige binnensportaccommodaties. De gedachte is dat binnensportaccommodaties een duurzame bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid in de gemeente door een verbindende rol te spelen tussen de domeinen kunst, cultuur, onderwijs en welzijn. Om de accommodaties meer toekomstbestendig te maken en een verbindende rol in de gemeenschap te kunnen laten spelen:

- is inzicht nodig in de wijze waarop de samenleving en de daarmee samenhangende behoefte aan sport en bewegen zich de komende jaren gaat ontwikkelen,
- hoe het huidige aanbod zich tot die ontwikkelingen verhoudt,
- hoe met het aanbod op die veranderingen kan worden geanticipeerd en
- hoe exploitatie en beheer van de accommodaties daarmee voor de komende jaren kan worden gewaarborgd.

De antwoorden hierop liggen binnen de op te stellen strategische visie, de samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord. Doordat nog geen keuzes zijn gemaakt hoe de verschillende accommodaties in de toekomst te gebruiken, mist in het resultaat nog de financiële doorrekening, juridische vorm van de accommodaties en de doorvoering van Btw-veranderingen (per 1 januari 2019 is sport vrijgesteld van Btw, waardoor investeringen in sport niet meer in aanmerking komen voor Btw-teruggave).

Het EFTI is in 2017 aan het onderzoek begonnen met bronnenonderzoek en interviews met belanghebbenden en externe deskundigen. Hieruit zijn trends en ontwikkelingen weergegeven. Samen met de gegevens van de gemeente zijn vier kwadranten uitgewerkt, waaruit vier scenario's zijn ontwikkeld. Deze scenario's geven inhoud aan verschillende leefstijlen zoals individueel en zelf-georganiseerde groepen. Hierbij gaat het onderzoek in op de sportaccommodaties in relatie tot zijn omgeving. In Westerveld kennen we drie soorten binnensportaccommodaties: sporthallen in Dwingeloo en Vledder, sportzalen in Diever, Havelte en Dwingeloo (2e zaal De Hulsebosch) en gymzalen. In de basis zijn ze allemaal neergezet voor onderwijs (onderwijshuisvesting).

Het onderzoeksrapport geeft een duidelijke weergave van de huidige situatie en schetst van daaruit mogelijk toekomstscenario's. Echter zijn nog extra stappen nodig om onze binnensportaccommodaties voldoende bestendig te maken voor de toekomst. Wat nodig is ligt mede in de samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord, maar is ook afhankelijk van bepaalde randvoorwaarden:

- Financiën: financiële doorrekening van toekomstige scenario's.
- Juridische vorm: welke verschillende beheer en exploitatievormen horen hierbij?
- Btw veranderingen: hoe verhoudt de Btw-aanpassing zich tot de exploitatie van de accommodaties?
- Tijdpad om mogelijke veranderingen door te voeren.

Verdere uitwerking is mede afhankelijk van de samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord. Uit deze documenten kunnen we de conclusie trekken wat ten aanzien van onze voorzieningen, waaronder ook de binnensportaccommodaties, nodig is voor de toekomst. Samen met de randvoorwaarden waaronder financiën en exploitatievormen kunnen we gedegen keuzes maken wat nodig is om onze binnensportaccommodaties toekomstbestendig te maken. Het voorstel is daarom om het onderzoek in een aantal stappen verder uit te werken.

Vervolgstappen:

1. Uitwerking in "scenario's", bijvoorbeeld:
 1. (Sport)parkmanagement: bijvoorbeeld de sporthal in Dwingeloo zetten we vooral in voor wedstrijdsport, in Diever voor "leisure, cultuur & sport", in Vledder voor "sport & gezondheid", in Havelte voor sportieve recreatie en de kleinere gymzalen voor onderwijs en dorpskracht.
 2. Gebiedsfunctie: accommodaties staan ten dienst aan het dorp.
 3. Rentabiliteit denken: zo veel mogelijk rendement halen uit de accommodaties.
2. Eigendomsverhouding:

1. Gemeente Westerveld
2. Dorpsgemeenschap
3. Privatiseren/verzelfstandigen
3. Verdienmodel:
 1. Minder verliesgevend
 2. Maatschappelijk rendement
4. Actuele casus ten aanzien van de ontwikkeling van sporthal De Spronk in Vledder. Voor de drie andere grote binnensportaccommodaties (Diever, Dwingeloo en Havelte) zijn op dit moment geen grote wijzigingen nodig. Dit geldt niet voor de sporthal De Spronk in Vledder. De exploitatie van de hal wijzigt, er is relatief weinig gebruik en de hal is slecht geïsoleerd. Dit vraagt voor de korte termijn een oplossing, wat in een separaat voorstel komt. Voor de langere termijn kunnen we op basis van het binnensportonderzoek verschillende scenario's uitwerken. Deze verschillende opties zijn:
 1. Sloop en vervoer: de sporthal De Spronk wordt gesloopt. De huidige gebruikers moeten een ander onderkomen vinden. De gemeente dient de huidige drie scholen die gebruik maken van de sporthal te vervoeren naar een andere gymnastiekaccommodatie (zorgplicht gymonderwijs).
 2. Sloop en nieuwbouw: de huidige sporthal wordt gesloopt. Daarvoor in de plaats komt in Vledder een vervangende gymnastiekaccommodatie.
 3. Renovatie van bestaand: de huidige sporthal wordt doelmatig gerenoveerd, zodat hij blijft voorzien in de huidige sportfunctie.
 4. Renovatie voor toekomst: op basis van onderzoek in de samenleving wordt de sporthal zo gerenoveerd dat deze multifunctioneel gebruikt kan worden voor gebruik in de toekomst.
5. Tijdpad

Beoogd resultaat

Binnensportaccommodaties bestendig te maken voor de toekomst.

Argumentatie

Binnensportaccommodaties zijn gerealiseerd voor gymnastiekonderwijs. In de loop der jaren is het leerlingenaantal terug gelopen, waardoor er minder behoefte en bezetting is van de deze accommodaties. Tegelijk is, mede door individualisering, het gebruik door sportverenigingen teruggelopen. Om te zorgen dat binnensportaccommodaties ook in de toekomst voorzien in behoefte en deze rendabel zijn (zowel economisch als maatschappelijk), zijn aanpassingen nodig. Dit kan variëren van investeringen in renovatie of nieuwbouw tot het afstoten van accommodaties of sloop. Zoals vermeld, liggen de antwoorden hierop mede binnen de op te leveren strategische visie, samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord.

Tegelijk is het door ETFI uitgevoerde onderzoek input voor de samenlevingsagenda's. Het onderzoek draagt ook bij aan een duurzame sportinfrastructuur en maatschappelijk verantwoord gebruik van maatschappelijke voorzieningen. Daarmee is het onderzoek ook input voor het op te stellen sport- en preventieakkoord.

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord werken

Doel is om te komen tot toekomstbestendige binnensportaccommodaties welke zowel duurzaam als maatschappelijk verantwoord gebruikt worden.

Kanttekening en risico's

Uiteindelijk keuzes hoe accommodaties aan te passen voor de toekomst kan grote maatschappelijke impact hebben. Scenario's dienen daarom duidelijk met gebruikers en omgeving tot stand te komen.

Aanpak/uitvoering en communicatie

Omdat het antwoord op de vraag hoe binnensportaccommodaties toekomstbestendig te maken, binnen de op te leveren strategische visie, samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord liggen, kunnen we deze documenten niet los van elkaar zien.

Tegelijk is het binnensportonderzoek input voor de samenlevingsagenda's en het sport- en preventieakkoord. Daarmee komen we tot een logische volgorde:

1. Onderzoek naar de toekomstbestendigheid van binnensportaccommodaties in de gemeente Westerveld, uitgevoerd door het ETFI. Als bijlage bij dit voorstel.
 - Het onderzoek ter kennisname delen met de raad. De onderzoeksleiders van het ETFI geven een presentatie over het onderzoek in de raad.
2. De samenlevingsagenda's - naar verwachting - eerste kwartaal 2020. Ter vaststelling door college en raad.
3. Het sport- en preventieakkoord, eind maart 2020. Ter vaststelling door het college en ter kennisname voor de raad.
4. Uitwerking van het binnensportonderzoek, tweede kwartaal 2020. Ter vaststelling door college en raad.

Het binnensportonderzoek geeft inzicht in de wijze waarop de samenleving en de daarmee samenhangende behoefte aan sport en bewegen zich de komende jaren gaat ontwikkelen. Daarbij geeft het onderzoek verschillende toekomstscenario's wat dit voor accommodatie kan betekenen. Het binnensportonderzoek vormt daarmee de basis om gefundeerde besluiten te nemen over investeringen in de toekomst.

In de verdere uitwerking is antwoord nodig op de vragen:

- hoe het huidige aanbod zich tot die ontwikkelingen verhoudt,
- hoe met het aanbod op die veranderingen kan worden geanticipeerd en
- hoe exploitatie en beheer van de accommodaties daarmee voor de komende jaren kan worden gewaarborgd.

Met andere woorden: wat is het sport- en beweeggedrag in 2030 en verder, en wat betekent dit voor onze sportvoorzieningen?

Stappen:

1. Behoeftanalyse 2030 toegepast naar de lokale situatie: informatie vanuit project sport-preventieakkoord.
2. Vergelijking behoeftanalyse 2030 met huidige aanbod.
3. Scenario's uitwerken wat dit betekent voor huidige accommodaties om aan de vraag in de toekomst te voldoen. Hierbij ook rekening houden met:
 - financiën, zowel structurele begroting als benodigde investeringen,
 - mogelijke eigendomsverhoudingen,
 - exploitatie- en beheervormen.

Integrale advisering

Intern

Duiding integrale advisering

Strategie, maatschappelijk vastgoed, sportbeleid, gezondheidsbeleid, welzijnsbeleid

Kosten, baten, dekking

Voor het vervolg van het uitgevoerde binnensportonderzoek is reeds € 25.000 ex Btw beschikbaar gesteld in 2019. De verwachting is dat het grootste deel van de uitgaven in 2020 plaats vindt. Tegelijk is er voor het opstellen van het lokale sportakkoord een bedrag van € 15.000 ex Btw vanuit de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) voor 2020 ontvangen. Door samenvoeging van de budgetten - binnen het hetzelfde programma - (FCL 6850201) is er over 2019 en 2020 voldoende budget om de uitgaven te dekken.

Bijlagen

1. Onderzoek naar de toekomstbestendigheid van binnensportaccommodaties in de gemeente Westerveld